

Teze diplomové práce

Institút komunikačných štúdií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Kamila Mrnková	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2019	
E-mail diplomantky/diplomanta: mrnkovakamila@seznam.cz	
Studijní obor/forma studia: Mediální studia prezenční	
Název práce v češtině: Mediální obraz Sametové revoluce z hlediska konspiračních teorií	
Název práce v angličtině: The media image of the Velvet Revolution in terms of conspiracy theories	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2020/2021	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Stěžejním tématem mé diplomové práce budou konspirační teorie a fámy, které se pojí se zásadním transformačním obdobím československých dějin, tedy se Sametovou revolucí. Řadu dobových (1989-1995) periodik podrobím zkoumání kvalitativní obsahovou analýzou, přičemž v nich budu hledat odrazy konspiračních teorií pojících se k dané revoluční době, jelikož právě v tehdejší tisku je možno vypořádat množství fabulací a polopravd proklamovaných ať už příznivci tehdejšího režimu, tak jejich opozicí. Zpracování tématu Sametové revoluce je zejména na našem území velmi bohaté, ať už se jedná o odborné publikace, či diplomové práce, což je vzhledem k závažnosti této historické události naprosto pochopitelné. Shrnujícími publikacemi na toto téma jsou např. historiografické dílo Jiřího Suka Labyrintem revoluce: aktéři, zápletky a křížovatky jedné politické krize: (od listopadu 1989 do června 1990) nebo autentické subjektivní vyprávění kolektivu autorů v čele s Markem Bendou, Studenti psali revoluci. Kdybychom se zaměřili na vztah mediálního obsahu a periodik dřívější doby, mohla bych vyzdvihnout např. bakalářskou práci kolegyně Kaslové Mediální obraz Sametové revoluce v českém tisku. V případě konspiračních teorií je zastoupení teoretického materiálu rovněž bohaté, jako příklad mohu uvést text autorů Prooijen, Jan-Willem van a Karen M Douglas. s názvem Conspiracy Theories as Part of History: The Role of Societal Crisis Situations. V současné chvíli ale neexistuje odborný text, který by se zabíral spojením konspiračních teorií právě se Sametovou revolucí.	
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Práce si klade za cíl analyzovat odraz alternativních vysvětlení a konspiračních teorií vázajících se k událostem 17. listopadu 1989 především v dobových periodikách vycházejících během let 1989 až 1995, jelikož právě toto historické období bylo díky četným revolucím a změně režimu právě na konspirační, propagandistické i jiné teorie velmi hojné. Má práce se bude držet především 3 hlavních konspiračních teorií té doby, a sice: zřinování událostí 17. listopadu na Národní třídě a s tím související fáma o smrti jednoho studenta, dále Sametová revoluce jakožto předem připravená akce ovládaná z pozadí velkými světovými mocnostmi a v neposlední řadě teorie okolo záhadné volby Václava Havla prezidentem ČSSR. V práci se budu soustředit na to, zda se v periodikách články s fragmenty konspiračních teorií vyskytovaly častěji v určitých obdobích, výročích a podobně, zda mají konspirace navzájem nějaké podobné rysy, která média šířila spekulace více než jiná, a též jak moc odlišné tyto teorie jsou od obecně tradované, zažitě „vyučované“ historie. Také se zaměřím na vztah jednotlivých periodik s tehdejší režimem, a zda má tento vztah nějakou souvislost s jeho obsahem.	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): <ol style="list-style-type: none">část – Anotace, obsah, úvod, volba tématu, teoretické ukotvení, ostatní práce na související téma, metodologie, použité výzkumné strategiečást – teoretická východiska, co je to konspirace, konspirace v českém prostředí, desinformace,	

propaganda, fáma, ideologie (totalitní, komunistická), cenzura (politická, mediální), politická komunikace, mediální komunikace, politické elity, mediální publika, mediální konstrukce reality, masmédia, manipulace, objektivita

3. část – pohled historiografie, tradovaná, uznávaná narace, situace u nás, ale i v jiných zemích spadající pod dosah SSSR, zvolení Gorbačova, přechod jednotlivých zemí k demokracii, průběh Sametové revoluce, zvolení Havla prezidentem, úmrtí A. Dubčeka

4. část – charakteristika jednotlivých médií (periodik), analýza, zda (a jaký) měla periodika vztah k událostem a režimu

5. část – představení jednotlivých linií konspiračních teorií + jejich analýza a komparace s tím co se „skutečně“ stalo na základě analýzy jednotlivých novinových článků, a též dalších materiálů pocházejících ze současnosti (webové stránky, filmové dokumenty...)

6. část – reflexe, zda byla v rámci tehdejších mediálních příspěvků znát demokratizace a od-cenzurování po přechodu od totality k demokracii

7. část – Závěr a shrnutí poznatků

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Rudé právo 1989-1995

Mladá fronta 1989-1995

Deník Špígl 1993-1995

Studentské listy 1989-1995

Květy 1989-1995

Lidové noviny 1989-1995

Svobodné slovo 1989-1995

Práce 1989-1995

Pravda 1989-1995

Lidová demokracie 1989-1995

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Diplomová práce bude zpracována kvalitativní obsahovou analýzou v rozsahu od roku 1989 až do roku 1995. Data budou analyzována pomocí teorie rámcování, framingu. Tato metoda je specificky vhodná k použití v případech, kdy je u obsahu zkoumáno, jakým způsobem je čtenáři předkládán, respektive v jakých rámcích má čtenář o daném tématu přemýšlet. Rámcování by se též nechalo popsat jako proces, při němž jsou jisté aspekty obsahu zdůrazněny a jiné naopak upozaděny, aby tak v komunikovaném sdělení vynikla jistá specifika. Jako jeden z prvních se pojmem rámcování zabýval Erving Goffman ve své klíčové práci *Frame Analysis* z roku 1986. Dalším představitelem tohoto konceptu je např. Robert Entman, jež je důležitým autorem především ve spojení se studiem médií, jeho dílo *Framing: Toward clarification of a fractured paradigm* se stalo jedním z nejcitovanějších v tomto oboru. Případně z českého prostředí čtveřice autorů Kalvas, Váně, Štípková, Kreidl s titulem *Rámcování a nastolování agendy: Dva paralelní procesy v interakci* či autorka Hana Hurtíková s knihou *Framing televizního zpravodajství a jeho účinek na formování politických postojů veřejnosti... O jejich myšlenky se ve své práci rovněž budu opírat.*

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

MĚCHÝŘ, Jan. Velký převrat či snad revoluce sametová?: několik informací, poznámek a komentářů o naší takřčené něžné revoluci a jejích osudech : 1989-1992. Praha: Progetto, 1999. České básně (Československý spisovatel). ISBN 80-86366-00-6.

= V tomto titulu nás autor podrobně v jednotlivých dnech seznamuje s událostmi Sametové revoluce. Konkretizuje při tom situaci nejen na československém území. Zaměřuje se zejména na vývoj tehdejší politické scény od roku 1989 až do voleb roku 1992. Ale též nás seznamuje s nejrůznějšími hnutími, společenskými skupinami i samotným prezidentem.

BENDA, Marek. Studenti psali revoluci. Praha: Univerzum, 1990. ISBN 80-85207-02-8.

= Kolektiv autorů podává v tištěné formě čtenáři své svědectví o událostech revoluce 89, jak sami podotýkají, nikoli z perspektivy historické, filozofické, či jiné vědecké. Ale z perspektivy lidí, kteří převrat sami prožili a o svou zkušenost se chtějí podělit.

SUK, Jiří. Labyrintem revoluce: aktéři, zápletky a křížovatky jedné politické krize : (od listopadu 1989 do června 1990). Praha: Prostor, 2003. Obzor (Prostor). ISBN 80-7260-099-0.

= Tento titul pojednává o přelomových událostech roku 1989 z historického úhlu pohledu. Zaměřuje se na bližší posouzení období od přelomu roku 1989, přes zlomový leden 1990 až do červnových voleb téhož roku. Zaoberá se též například činností Občanského fóra a jejího hlavního představitele Václava Havla.

GREGOR, Miloš a Petra VEJVODOVÁ. Nejlepší kniha o fake news, dezinformacích a manipulacích!!!. 2. vydání. Brno: CPress, 2018. ISBN 978-80-264-2249-5.

= Tato kniha čtenáře uvádí do problematiky dezinformací, fám a podobě. Seznamuje ho s terminologií, vzájemně jednotlivé dezinformační jevy komparuje, ukazuje jejich společné, ale i odlišné rysy, a též je ilustruje na konkrétních příkladech.

Prooijen, Jan-Willem van, and Karen M Douglas. "Conspiracy Theories as Part of History: The Role of Societal Crisis Situations." *Memory Studies* 10, no. 3 (July 2017): 323–33.

= Autoři v tomto díle zkoumají souvislosti mezi celospolečenskými krizovými situacemi a následnou vírou v konspirační teorie. Zaoberají se tím, že fenomén konspirací nás provází už po tisíce let, a také ilustrují, jak v průběhu historie krizové situace narušovaly zavedené mocenské struktury.

SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. Analýza obsahu mediálních sdělení. 3., nezměn. vyd. Přeložil Barbara KÖPPLOVÁ. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1980-4.

= Schulz a Reifová nás uvádějí nejen do problematiky politické komunikace jako takové, ale zejména do způsobů obsahové analýzy masmediálních textů. Čtenář má též na těchto stránkách možnost vidět sociologické projekty, jak v teoretické formě, tak jako praktické výsledky.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.

= Kniha vytváří podklad pro mediální i jiné vědy, kterým by byl užitečný podrobný vhled do dějin českých médií, ale též dějin obecných zemí českých a slovenských ve výseku století 20. Autoři nejen vysvětlují jednotlivé mediální fenomény (např. cenzura tisku), ale také postupně popisují konkrétní etapy vývoje jednotlivých médií.

HURTÍKOVÁ, Hana. Framing televizního zpravodajství a jeho účinek na formování politických postojů veřejnosti: případová studie pádu vlády Mirka Topolánka v roce 2009. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2016. Politika a společnost. ISBN 978-80-7325-400-1.

= Publikace nám představuje případovou studii v oblasti politické komunikace, zejména konceptu rámcování, framingu, tedy účincích rámců na formování politických i jiných postojů lidí. Framing je autorkou vysvětlen jak teoreticky, čtenáři je podrobně nastíněna metodologie, následně ho též uplatňuje na konkrétním výzkumu.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

POLOUČEK, Oto. 25 let poté. Odraz sametové revoluce v současné naraci. Brno, 2015. Diplomová práce (Mgr.). Masarykova univerzita, Filozofická fakulta.

KASLOVÁ, Michaela. Mediální obraz Sametové revoluce v českém tisku. 2019. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií

HAVELCOVÁ, Tereza. Fake news a nástroje jejich odhalování. Č. Budějovice, 2020. Bakalářská práce (Bc.). JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Pedagogická fakulta

SUK, Marek. Informace o Chartě 77 (1978-1990). Praha 2015. Diplomová práce (Mgr.). Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

ČERNOVSKÁ, Aneta. Konspirační teorie a jejich psychologické aspekty v transkulturní perspektivě.

Hradec Králové, 2017. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta.

**SEDLÁKOVÁ, Eva. Konspirační teorie v informační společnosti. Brno, 2015. Bakalářská práce. (Bc.).
Masarykova univerzita, Filozofická fakulta.**

**LUKAČKO, Martin. Konspirační teorie ve světě médií. Ostrava, 2018. Bakalářská práce (Bc.).
OSTRAVSKÁ UNIVERZITA. Filozofická fakulta**

**HLADILOVÁ, Nela. Obraz sametové revoluce v dobovém tisku. Olomouc, 2016. bakalářská práce (Bc.).
UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Filozofická fakulta**

Datum / Podpis studenta/ky

9.9.2020

.....

Přílohy

Příloha 3 Rudé právo

Příloha 4 Lidové noviny

Příloha 2 Časopis Květy

Příloha 1 Studentské listy

„Situace je horší než před rokem. Viru, že to dobře dopadne, jsem však neztratil.“

RESPEKT

rozhovor s Václavem Havlem

JIRÍ KAREL Slovensko-česká bitva V.Mečiaru ■ DIMITRIJ BÉLOŠEVSKÝ Jelcinova spirála ■ JAN METZGER Jasleovské Bohunice ■ JAN MACHÁČEK Těšínsko, Poláci a naše vztahy ■ EVROPA MEZI DIKTATUROU A PROSPERITOU rozhovor se šéfredaktorem deníku Le Monde ■ ISTVÁN LÉKÓ Tristranný summit ve Visehradě ■ BENJAMIN KURAS Světí sílka nebude ■ MILENA SRŠŇOVÁ Divadlo

25.2. — 3.3.1991 CENA 5,-

Příloha 6 Respekt

Veřejné mínění je neviditelná a tajuplná moc. (NAPOLEON)

VLÁDA IGNORUJE PODNIKATELE V EMIGRACI

HLAS Z AMERIKY

Němcům Drang nach Osten opět vychází • O tržní ekonomii se jen kecá • Dělat obchod s ČSFR není lehké • Po nových volbách Československo rozkve

POLEPNÍK
Kvartál a šéfredaktor L.Froněk

POLEPNÍK • 15. DUBNA 1991 • ROČNÍK • ČÍSLO 83 • 6,90 Kč
Redakce: Václavské nám. 30, 110 00 Praha 1, tel. 22 79 20, 22 63 82-7
(publikováno na str. 2)

**První republika znechala Československu SIB
Co se děje v zahraničí?**
Tajní agenti se nezverejňují ani po smrti

Zpěvák kontra primátor

První zládeň chycen

Jak to je s humanizací našeho vzezření

Trvalý zdroj škod

5 kancelářů Lipsk Tour

NEVYSVĚTLENÉ ROZDÍLY

Zitva ve Špiglu

**KOUR FOD HRADEM
RIZIKOVÉ SUŽENÍ**

Příloha 5 Deník Špigl

Seznam příloh

Příloha 2 Studentské listy.....	5
Příloha 1 Časopis Květy.....	5
Příloha 3 Rudé právo.....	5
Příloha 4 Lidové noviny.....	5
Příloha 5 Deník Špígl.....	6
Příloha 6 Respekt.....	6
Příloha 7 Struktura FMV a jeho spojení s KGB a ÚV KSČ do ledna 1990 Autor obrázku: Petr Hála (SL 6/1990, č. 12: 8).	7